
ВІКТОРУ АФАНАСІЙОВИЧУ КОСАКІВСЬКОМУ – 60!

31 січня святкував ювілей кандидат історичних наук, археолог, етнолог, фольклорист, краєзнавець, музеєзнавець, педагог Віктор Афанасійович Косаківський, який народився 1962 р. в містечку Чечельник на південно-східній Вінниччині.

Віктор Афанасійович зацікавився археологією в 1977 р., ще під час навчання у 8-му класі. Працюючи з батьком у полі на південь від Чечельника, в урочищі Вишенька майбутній науковець віднайшов перші археологічні знахідки — матеріали трипільської та черняхівської культур. Того ж року він виявив поселення трипільської культури на території Чечельницького цукрового заводу, а в подальші роки зібрав значну кількість кераміки, яка походила зі зруйнованих активною розбудовою заводу археологічних об'єктів. Через шість років, під час вступу до Вінницького державного педагогічного інституту (ВДП) ім. М. Островського Віктор Косаківський продемонстрував накопичену колекцію з Чечельника викладачеві інституту, дослідникові трипільських старожитностей Вінниччини, своєму майбутньому наставникові І. І. Зайцю. Того ж року І. І. Заєць разом із К. К. Черниш із московського Інституту археології АН СРСР відвідали трипільське поселення в Чечельнику. А в 1990 р. В. А. Косаківський спільно з І. І. Зайцем здійснили розкопки житла на згаданому поселенні. Після презентації матеріалів на конференціях та в публікаціях дослідники трипільської культури усвідомили своєрідність і унікальність керамічного посуду Чечельника. Здобута колекція стала підставою для виокремлення локальної групи в середовищі трипільської культури, названої чечельницькою.

Також Віктор Афанасійович проводив розвідкові роботи для вивчення системи заселення мікрорегіону навколо Чечельника насамперед у період енеоліту. Унаслідок цього виявлено низку поселень чечельницької групи, а пізніше продемонстровано, що мікрорегіон є компактною зоною поширення поселень зі значною площею. Поселення Білий Камінь, наприклад, сягає розмірів майже 100 га.

Упродовж навчання на історичному факультеті ВДП ім. М. Островського Віктор Афанасійович бере активну участь у роботі різних археологічних експедицій, що їх очолювали археологи з наукових установ Вінниці та Києва. Він долучився до досліджень на поселеннях трипільської культури Ворошилівка й Тальянки в Побужжі, Василівка та Липчани в Подністров'ї, а також кургану біля с. Підлісівка на Вінниччині.

Із 1988 р. Віктор Афанасійович працював у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї на наукових посадах, зокрема і завідувачем сектору археології. Працюючи в музеї, популяризував археологію, поповнював експозицію передусім її археологічну складову, пов'язану з трипільською культурою Вінниччини. На матеріалах музейної колекції він займається вивченням прядіння й ткацтва, а також технологією гончарного виробництва носіїв трипільської культури. Він започаткував видання наукового збірника з проблем історії, археології, етнології та музеєзнавства «Подільська старовина». Перший номер видання (1993) містив великий роз-

діл зі статтями археологічної, а саме трипільсько-навчої тематики, написаними колегами, з якими Вікторові Афанасійовичу пощастило затоварити під час польових експедицій чи конференцій (В. А. Круц, С. М. Рижов, О. Г. Колесников (Корвін-Піотровський), Т. М. Ткачук).

2000 р. Віктор Косаківський починає працювати у Вінницькому державному педагогічному університеті (ВДПУ) ім. М. Коцюбинського, де нині обіймає посаду доцента кафедри культури, методики навчання історії та спеціальних історичних дисциплін факультету історії. Разом із студентами-істориками університету в 2007—2009 рр. Віктор Афанасійович здійснює розкопки на території Державного історико-культурного заповідника «Буша» на півдні Вінниччини. У результаті він здобуває численні матеріали до історії заселення місцевості від енеоліту до пізнього середньовіччя. Протягом 2021 р. у стінах університету Віктор Афанасійович працював над створенням «Музею археології Вінниччини», експозиційна частина якого запрацювала напередодні 2022 р.

Історичні студії рідного містечка Чечельник лягли в основу дисертації «Етнокультурна характеристика населення містечка Чечельника в історичному розвитку (XIX – початок XXI століття)», захищеної в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського за спеціальністю «етнологія». Кандидатами історичних наук за спеціальностями «археологія» та «етнологія» вже стали й численні учні Віктора Афанасійовича — випускники ВДПУ ім. М. Коцюбинського.

Останніми роками Віктор Афанасійович Косаківський є найактивнішим учасником та організатором окремих загонів Східно-подільської археологічної експедиції Інституту археології НАН України, яка діє під керівництвом автора цих рядків. Він виступив співкерівником експедиції з дослідження поселення Білий Камінь у 2018 р. та комплексу поселень навколо с. Гарячківка у 2019 р.

Віктор Афанасійович є носієм невичерпної енергії, позитивних думок і настрою, гострого розуму та безмежної мотивації. Щиро бажаю шановному Ювілярові залишатися щасливим і натхненним життям, близькими та працею!

Віталій Рудь